

TIẾP TỤC ĐẨY MẠNH XÂY DỰNG VÀ THỰC HIỆN QUY CHẾ DÂN CHỦ Ở CƠ SỞ TRONG CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

LƯU DUY TOÀN (*)

VŨ HỮU CHUNG (**)

Tóm tắt: Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở là chủ trương nhất quán của Đảng, được quán triệt, triển khai thực hiện sâu, rộng trong toàn xã hội. Để tiếp tục hiện thực hóa chủ trương này của Đảng ở các nhà trường quân đội hiện nay, đòi hỏi các chủ thể nhà trường quân đội phải đề ra hệ thống giải pháp cụ thể, đồng bộ, hiệu quả có giải pháp mang tính đột phá. Bài viết đánh giá khái quát thực trạng và đề xuất giải pháp tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở trong các nhà trường quân đội hiện nay.

Từ khóa: Dân chủ cơ sở; nhà trường quân đội; quy chế dân chủ.

Abstract: Continuing promoting the development and implementation of the Regulations on institutional democracy is a consistent policy of the Party, which has been thoroughly grasped and widely complied with across the society. To continue realizing this policy of the Party in existing military schools, it requires military school entities to propose a system of specific, synchronous, effective, and breakthrough solutions. This paper provides an overview of the current situation and proposes a number of solutions to continue promoting the development and implementation of the Regulations on institutional democracy in existing military schools.

Keywords: Institutional democracy; military schools; Regulations on democracy.

Ngày nhận bài: 15/12/2024 Ngày biên tập: 07/3/2025 Ngày duyệt đăng: 19/03/2025

Quán triệt, thực hiện đường lối, quan điểm chỉ đạo của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước; quy định, hướng dẫn của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị, trong những năm qua, cấp ủy, chỉ huy các cấp ở các nhà trường quân đội đã có những chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở (DCCS) đạt được nhiều kết quả tích cực và quan trọng. Để triển khai Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở và các văn bản hướng dẫn thi hành đáp ứng yêu cầu của thực tiễn đất nước và Quân đội, đòi hỏi phải có hệ thống giải pháp đồng bộ, hiệu quả, mang tính đột phá nhằm tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế DCCS trong hệ thống nhà trường quân đội.

1. Thực trạng thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở trong các nhà trường quân đội hiện nay

Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế DCCS ở nhà trường quân đội hiện nay là nội dung quan trọng nhằm không ngừng mở rộng và phát huy dân chủ, nhất là dân chủ ở cơ sở trên các mặt chủ yếu: chính trị, quân sự - chuyên môn và kinh tế - đời sống. Những năm qua, cấp ủy, chỉ huy các cấp ở các nhà trường quân đội đã quán triệt, triển khai thực hiện nghiêm túc, các nghị quyết, chỉ thị, quy định, hướng dẫn của Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị về xây dựng và thực hiện Quy chế DCCS.

Trong lãnh đạo, chỉ đạo, quyết định của thường vụ, cấp ủy các cấp được thảo luận dân chủ, đúng nguyên tắc, tạo sự đoàn kết, thống nhất trong nội bộ: “Các quyết định của cấp ủy, ban thường vụ được thảo luận dân chủ, quyết

(*) TS, (**); Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

định theo đa số và triển khai thực hiện chặt chẽ, nghiêm túc, nhất là các mặt công tác trọng yếu, những nội dung dễ phát sinh tiêu cực, tham nhũng”⁽¹⁾. Công tác kiểm tra, giám sát được coi trọng, kết hợp chặt chẽ giữa kiểm tra định kỳ với kiểm tra đột xuất, giám sát thường xuyên với giám sát chuyên đề; giữa kiểm tra, giám sát của tổ chức đảng với kiểm tra, thanh tra của người chỉ huy. Kịp thời giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo đối với cán bộ, đảng viên; xử lý nghiêm túc các đối tượng vi phạm pháp luật của Nhà nước và kỷ luật của Quân đội.

Phút giải lao của cán bộ, chiến sĩ Sư đoàn 5, Quân khu 7 trên thao trường. Nguồn ảnh: Bqp.vn

Chỉ huy các cơ quan, khoa giáo viên và đơn vị đã chủ động xây dựng kế hoạch, tổ chức thực hiện nghị quyết của cấp ủy, chỉ bộ. Hệ thống quy chế, quy định của người chỉ huy được rà soát, bổ sung; duy trì hiệu quả Ngày Pháp luật Việt Nam; thực hiện nền nếp, hiệu quả chế độ đối thoại dân chủ, kịp thời giải quyết những kiến nghị chính đáng, tạo môi trường dân chủ, đoàn kết trong đơn vị. Hoạt động của các tổ chức quần chúng và Hội đồng quân nhân đảm bảo đúng chức năng, nhiệm vụ, tham gia các hoạt động giám sát, phản biện, góp ý xây dựng tổ chức đảng, xây dựng đơn vị bảo đảm tốt.

Tuy nhiên, việc nghiên cứu, quán triệt, triển khai thực hiện nghị quyết, chỉ thị, hướng dẫn của cấp trên ở một số đơn vị chưa kịp thời. Thực hiện dân chủ trên một số lĩnh vực công tác có nơi còn chưa tốt, “còn để xảy ra vụ việc vi phạm pháp luật, kỷ luật nghiêm trọng, đơn thư vượt cấp, mất an toàn”⁽²⁾; rà soát, điều chỉnh, bổ sung quy chế, quy định chưa chủ động. Một số cấp ủy cơ sở quán triệt, triển khai thực hiện Quy chế chất vấn trong Đảng còn chưa sâu sắc, hiệu quả chưa cao, cá biệt có cấp ủy chưa quán triệt, triển khai thực hiện; công tác quản lý, điều hành của người chỉ huy còn nặng tính mệnh lệnh hành chính; hoạt động của các tổ chức quần chúng và Hội đồng quân nhân một số đơn vị chưa phát huy tốt chức năng, nhiệm vụ, nhất là các hoạt động giám sát, phản biện xã hội, góp ý cho cấp ủy, chỉ huy đơn vị.

2. Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở trong các nhà trường quân đội

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các chủ thể về tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở trong các nhà trường quân đội hiện nay.

Để tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện hiệu quả Quy chế DCCS trong nhà trường quân đội thì việc nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho cấp ủy, chỉ huy các cấp, cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ là nội dung quan trọng và cấp thiết. Do đó, phải có sự vào cuộc quyết liệt của các tổ chức, các lực lượng; đề cao vai trò, trách nhiệm của tổ chức đảng trong lãnh đạo, chỉ đạo; vai trò của chỉ huy các cấp trong triển khai tổ chức thực hiện; nâng cao hiệu lực hiệu quả hoạt động của Hội đồng quân nhân và các tổ chức quần chúng; đặc biệt là tính tích cực, chủ động sáng tạo của cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ trong nghiên cứu, quán triệt và thực hiện. Kết hợp chặt chẽ các hình thức, biện pháp, phương pháp, phương tiện như: tự nghiên cứu quán triệt, tổ chức học tập nghị quyết, học tập chính trị, sinh hoạt chính trị tư tưởng, sinh hoạt đơn vị, học chuyên đề của sĩ quan, hội thi, hội thao, kiểm tra nhận thức chính trị hàng năm... để quán triệt, tuyên truyền, giáo dục. Đồng thời, tổ chức duy trì nền nếp chế độ sinh hoạt Ngày Đảng, Ngày Chính trị và Văn hóa tinh thần, Ngày Pháp luật ở các đơn vị. Thường xuyên

đổi mới nội dung, hình thức, biện pháp quán triệt để cán bộ, học viên, nhân viên, chiến sĩ nắm chắc, hiểu đúng, hiểu sâu sắc quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, chỉ thị, hướng dẫn của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị về dân chủ và thực hành dân chủ làm cơ sở để thực hiện tốt Quy chế DCCS.

Hai là, thường xuyên điều chỉnh, bổ sung, hoàn chỉnh và thực hiện hiệu quả hệ thống quy chế, quy định của các cấp ủy, chỉ bộ và chỉ huy các cấp ở nhà trường quân đội.

Cấp ủy, chỉ huy các cấp phải tích cực, chủ động điều chỉnh, bổ sung, hoàn chỉnh hệ thống quy chế, quy định theo đúng quy định của Trung ương, Quân ủy Trung ương và Hướng dẫn số 823/HD-CT của Tổng cục Chính trị về ban hành và triển khai thực hiện quy chế của các cấp ủy đảng trong Quân đội, với quan điểm: “Mọi chủ trương, chính sách phải thực sự xuất phát từ cuộc sống, nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng của nhân dân, lấy hạnh phúc, ấm no của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu”⁽³⁾ để cụ thể hóa vào cơ quan, đơn vị phù hợp với thực tiễn, thực hiện đúng quy trình, chức năng, nhiệm vụ của các nhà trường quân đội hiện nay. Quá trình vận hành các quy chế, quy định luôn quán triệt sâu sắc quan điểm lấy “dân là gốc”; thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của cán bộ, chiến sĩ, quân nhân, kiên trì thực hiện phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”⁽⁴⁾.

Ba là, phát huy vai trò của Ban Chỉ đạo, cấp ủy viên phụ trách Quy chế dân chủ ở cơ sở; nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát ở nhà trường quân đội.

Ban Chỉ đạo và cấp ủy viên phụ trách Quy chế DCCS là cơ quan, cá nhân trực tiếp tham mưu, giúp cấp ủy và người chỉ huy phải lãnh đạo, chỉ đạo, chỉ huy, quản lý, điều hành đơn vị đúng theo Quy chế DCCS, đồng thời hướng dẫn các cơ quan, đơn vị thực hiện bảo đảm chất lượng, hiệu quả. Do vậy, phải thường xuyên kiện toàn đủ số lượng, bảo đảm chất lượng Ban Chỉ đạo, cấp ủy viên phụ trách Quy chế DCCS; kịp thời tham mưu, đề xuất, hướng dẫn, kiểm tra, thực hiện bảo đảm đồng bộ, thống nhất, hiệu quả, đúng

chức năng, nhiệm vụ. Nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát việc thực hiện Quy chế DCCS; phát hiện sớm, kiểm tra tổ chức đảng, đảng viên có dấu hiệu vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, quy chế làm việc, chế độ công tác; biểu hiện cục bộ, bè phái, mất đoàn kết nội bộ; các vụ việc vi phạm kỷ luật, pháp luật; đơn thư khiếu nại, tố cáo; biểu hiện suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống; “kiên quyết xử lý nghiêm minh, kịp thời, dứt điểm không có vùng cấm các trường hợp vi phạm kỷ luật Đảng, pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội”⁽⁵⁾. Đẩy mạnh cải cách hành chính; quản lý chặt chẽ tình hình tư tưởng và chất lượng chính trị nội bộ; gắn việc thực hiện dân chủ trong hoạt động lãnh đạo, quản lý, điều hành của người chỉ huy với đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát ở nhà trường quân đội hiện nay.

Bốn là, nâng cao chất lượng sinh hoạt đối thoại dân chủ ở cơ sở, giải quyết kịp thời những kiến nghị chính đáng của cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ.

Thực hiện tốt nhiệm vụ này thực chất là quán triệt quan điểm “Bảo đảm công khai, minh bạch thông tin, quyền được thông tin và cơ hội tiếp cận thông tin của mọi tầng lớp nhân dân. Thực hiện đúng đắn, hiệu quả dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, nhất là dân chủ ở cơ sở. Chống các biểu hiện dân chủ cực đoan, dân chủ hình thức”⁽⁶⁾. Theo đó, cấp ủy, người chỉ huy các cấp ở nhà trường quân đội phải tổ chức, duy trì nền nếp chế độ sinh hoạt Ngày Đảng, Ngày Chính trị và Văn hóa tinh thần, Ngày Pháp luật ở các đơn vị và sinh hoạt tập thể quân nhân để cán bộ, học viên, nhân viên, chiến sĩ được thể hiện quyền làm chủ về quân sự - chuyên môn, chính trị và kinh tế - đời sống. Qua đó, mọi quân nhân được trực tiếp phát biểu ý kiến nói lên tâm tư, tình cảm, suy nghĩ và vướng mắc, kiến nghị đề xuất hoặc đóng góp ý kiến cho đồng đội, chỉ huy đơn vị trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Đồng thời, thường xuyên phổ biến công khai kịp thời các thông tin, chế độ, tiêu chuẩn, chính sách cho mọi đối tượng nhất là thực hiện tốt chính sách trong điều kiện thực hiện biểu tổ chức biên chế mới theo quyết định của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng.

Cấp ủy, chỉ huy các cấp, các tổ chức quần chúng và Hội đồng quân nhân phải thường xuyên lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai tổ chức tốt việc thực hiện sinh hoạt đối thoại dân chủ; xác định chủ trương, biện pháp cụ thể nâng cao hiệu quả thực hiện đối thoại dân chủ; chỉ huy các cấp cụ thể hóa vào kế hoạch của đơn vị, tổ chức điều hành, thực hiện nghiêm túc. Cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ nêu cao tính tích cực, chủ động, sáng tạo, mạnh dạn trong thực hiện đối thoại dân chủ, thấy được nghĩa vụ, trách nhiệm đối với đơn vị để tham gia đối thoại bảo đảm chất lượng, hiệu quả đúng quy định, tránh lợi dụng thực hiện quyền dân chủ để phục vụ mục đích xấu của cá nhân.

Nâng cao, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của các tổ chức, nhất là tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, Hội đồng quân nhân và Đoàn Thanh niên.

Thường xuyên đổi mới và nâng cao chất lượng sinh hoạt của đảng bộ, chi bộ, nhất là sinh hoạt ra nghị quyết lãnh đạo, sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong xây dựng và thực hiện Quy chế DCCS. Giữ vững nguyên tắc tập trung dân chủ, bảo đảm và thực hiện đầy đủ quyền lợi của đảng viên; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của cấp ủy đảng và hoạt động giám sát của quần chúng. Thực hiện tốt việc phân công công tác bảo đảm mọi đảng viên trong chi bộ đều được phân công công tác phù hợp. Các cấp ủy đảng cần nâng cao vai trò lãnh đạo của mình đối với việc thực hiện các nội dung dân chủ, nhất là Quy chế DCCS thông qua các chỉ thị, nghị quyết và sự chủ động kiểm tra của cơ quan kiểm tra của Đảng đối với việc tổ chức thực hiện Quy chế DCCS ở các cơ quan, đơn vị.

Xác định rõ trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy, chỉ huy trong việc lãnh đạo, giáo dục mọi cán bộ, đảng viên gương mẫu thực hiện Quy chế DCCS và các hình thức dân chủ ở đơn vị mình. Hàng năm, cần đánh giá vai trò lãnh đạo của cấp ủy, hiệu quả hoạt động của Hội đồng quân nhân, Đoàn Thanh niên và cán bộ, đảng viên trong thực hiện Quy chế DCCS. Không ngừng đổi mới phương pháp, tác phong, lề lối làm việc, nâng cao sức chiến đấu và năng lực lãnh đạo, xây dựng cấp ủy,

chi bộ trong sạch vững mạnh; tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện vận hành hiệu quả hệ thống quy chế, quy định của tổ chức đảng, nhất là quy chế lãnh đạo các mặt công tác trọng yếu, nhạy cảm để phát sinh tiêu cực.

Chỉ huy các cơ quan, khoa giáo viên và đơn vị phải thường xuyên chủ động xây dựng kế hoạch, tổ chức thực hiện nghiêm nghị quyết của cấp ủy, chi bộ. Thường xuyên rà soát, kịp thời bổ sung nội dung hệ thống quy chế, quy định của người chỉ huy phù hợp với thực tiễn; duy trì hiệu quả Ngày Chính trị và Văn hóa tinh thần, Ngày Pháp luật; thực hiện nền nếp, hiệu quả chế độ đối thoại dân chủ, kịp thời giải quyết những kiến nghị chính đáng, tạo môi trường dân chủ, đoàn kết trong đơn vị. Nâng cao hiệu quả hoạt động của tổ chức quần chúng và Hội đồng quân nhân đúng chức năng, nhiệm vụ, chủ động tham gia đóng góp ý kiến xây dựng, bổ sung các quy chế, quy định; tham gia các hoạt động giám sát, phản biện, góp ý xây dựng tổ chức đảng trong sạch vững mạnh, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện, “mẫu mực, tiêu biểu”.

Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện Quy chế DCCS là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhằm không ngừng mở rộng và phát huy dân chủ trong toàn xã hội nhất là dân chủ ở cơ sở. Trong Quân đội nói chung, các nhà trường quân đội nói riêng, đây là vấn đề có tính nguyên tắc, thể hiện bản chất, truyền thống tốt đẹp của Quân đội nhân dân Việt Nam, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay./.

Ghi chú:

(1), (2) Quân ủy Trung ương, *Báo cáo số 2590-BC/BCĐ ngày 17/02/2024 về kết quả thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở năm 2023; phương hướng, nhiệm vụ năm 2024*, tr.4, tr.8.

(3), (4), (6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.28, tr.27, tr.51.

(5) Tổng cục Chính trị, *Tài liệu nghiên cứu, học tập, quán triệt Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 - 2025*, Nxb Quân đội nhân dân, H.2020, tr.72.